

Onbekende beelden, sterke verhalen.

Belgen in oorlog

Rudi Van Doorslaer

Onbekende beelden, sterke verhalen. *Belgen in oorlog* is de titel van de nieuwe tentoonstelling in de Gentse Sint-Pietersabdij. Het is een productie van Historische Huizen Gent in samenwerking met het Instituut voor Publieksgeschiedenis van de UGent en het Studietoelichtend Documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij (SOMA). Dezelfde ploeg realiseerde in 2011 de in meerdere opzichten opzienbarende tentoonstelling *Gekleurd verleden*, met contrasterende persoonsverhalen uit de Tweede Wereldoorlog.

WWW.SINTPIETERSABDIJGENT.BE

16 november 2012 | 21 april 2013
SINT-PIETERSABDIJ | GENT

Onbekende beelden toont twintig foto's van personen die een band hebben met België en in hun leven geconfronteerd werden met een oorlog of gewapend conflict. Het zijn evenzoveel curatoren die ons laten kijken naar deze onbekende beelden en er ons ook het verhaal bij vertellen. Onder de curatoren zijn er in de eerste plaats historici – met heel wat SOMA-medewerkers – maar daarnaast ook journalisten, fotografen en zelfs directe getuigen.

De foto's en verhalen voeren ons van het eind van de 19de eeuw, met de Pauselijke Zoeaven of de Vlaamse vrijwilligers in de Boerenoorlog, over de wereldoorlogen en de Spaanse burgeroorlog, naar de Congocrisissen, de bevrijdingsstrijd in Midden-Amerika, de Rwandese genocide, Irak en de Navo-interventie in Afghanistan vandaag. Evenzoveel getuigenissen zijn het van de Belgische betrokkenheid bij het wereldgebeuren in de bloedige 20ste eeuw.

Voor de bezoeker wordt de tentoonstelling een echte speurtocht naar informatie over het uitvergroete beeld. Er werd bewust voor gekozen om geen iconische oorlogsfoto's te tonen, al is het best mogelijk dat enkele van deze beelden voor altijd op het netvlies van de bezoeker zullen gebrand blijven. Deze mensen en hun verhalen lijken uitzonderlijk. Toch zijn het veeleer geschiedenissen van normale mensen die geconfronteerd worden met abnormale situaties en tijden. Ogenscheinlijk banale foto's – een groepje vrouwelijke toeristen, anonieme burgers op een open vrachtwagen, een stoere soldaat op een motorfiets, een restant van kleren in een Midden-Oosten-setting – verbergen de grote drama's van de

voorbijge eeuw. Door telkens opnieuw op zoek te gaan naar informatie over en achter de foto, naar de sociale context van het gebeuren en van de personen, blijkt zo goed als steeds hoe normaal deze mensen wel zijn en hoe dicht ze staan bij ieder van ons. In dat opzicht weerspiegelt deze mozaïek van foto's in de tentoonstelling ook de 'normale' sociale geschiedenis van België.

Uiteindelijk stelt deze tentoonstelling vooral vragen. Kunnen we op die manier de realiteit van oorlog tonen? Kunnen we de gruwel van de oorlog tastbaar maken? En wat te zeggen over het kijken naar foto's (of bewegende beelden)? Er zal zo goed als steeds een afgrond gapen tussen de eerste blik op een foto en de tweede of derde, na het lezen van de verhalen erachter of het luisteren naar de aanvullende commentaren. Wat vertelt ons die afgrond over de waarde van onze beeldcultuur vandaag, over de informatie die we op deze wijze bewust en vooral onbewust opslaan? Deze tentoonstelling is een bijdrage aan onze manier van omgaan met het verleden en wijst ons erop dat het kritisch omspringen met informatie in wezen een strijd is van iedere dag. □

Pauselijke zoeaven, Rome, 1863

Op deze groepsfoto staan vijf pauselijke zoeaven uit België. Deze foto werd in 1863 naar België verzonden door Eugène Storms, de tweede man van rechts, die als enige in de lens kijkt. Eugène Storms diende bij de pauselijke zoeaven en liet zich tijdens zijn dienstjaren in militair ornaat portretteren in een Romeinse fotostudio. Zoals velen van zijn strijdmakkers stuurde Storms vol trots zijn portret op naar familie en kennissen als een bewijs van zijn dapperheid en zijn gehechtheid aan paus Pius IX. Storms' brief en portret waren bestemd voor de Massenhooftse kasteelheer Alexis Montens.

Meer

Tentoonstelling Onbekende beelden, sterke verhalen. Belgen in oorlog in de Sint-Pietersabdij in Gent, van 16 november 2012 tot 21 april 2013. Historische Huizen Gent, Instituut voor Publieksgeschiedenis UGent en SOMA. Curatoren: Bruno De Wever, Martine Van Asch en Rudi Van Doorslaer. Het bijhorende boek onder dezelfde titel verschijnt bij Uitgeverij Kannibaal.

El Salvador, 24 juni 1988

Verborgen onder de vlaggen liggen de stoffelijke resten van Michaël De Witte. Nadat hij zijn medische studies aan de Leuvense universiteit had beëindigd, was hij in september 1982 samen met zijn vriendin Karin Lievens naar El Salvador vertrokken. Hij was een van de jongeren die in de jaren 1970 en 1980 in het verlengde van hun katholiek engagement iets wilden ondernemen om de bevrijdingsbewegingen in de Derde Wereld te steunen. Het liep vaak parallel met hun activiteit in de linkse studentenbewegingen. Vooral Latijns-Amerika, waar vele dictators de plak zwaaiden, stond bovenaan op de agenda. Michaël sloot zich aan bij de Salvadoraanse guerrillagroep van het FMLN (Frente Farabundo Martí para la Liberación Nacional), die een dokter in de geneeskunde goed kon gebruiken. Na vier en een half jaar in de jungle maakte een mortiergranaat van het Salvadoraanse leger een einde aan zijn leven. We schrijven 8 februari 1987, 21 uur.